

**Työ- ja elinkeinoministeriön lausunto: E 160/2020 vp Valtioneuvoston
selvitys: Komission tiedonanto EU:n merienergiastrategiasta**

Ympäristövaliokunta on pyytänyt työ- ja elinkeinoministeriöltä lausuntoa komission tiedonannosta EU:n merienergiastrategiasta. Lausuntonaan EU:n merienergiastrategiaan työ- ja elinkeinoministeriö toteaa seuraavaa:

EU:n merienergiastrategiassa nähdään merellä tapahtuvalla energiantuotannolla ja erityisesti merituulivoimalla merkittävä rooli hiilineutraaliin yhteiskuntaan siirryttäessä. Lämmitys- ja liikennesektorin sähköistyessä uusiutuvaa sähköä tarvitaan huomattavasti nykyistä enemmän. Komissio arvioi, että vuodelle 2030 tavoite vähintään 60 gigawatin merituulivoimakapasiteetista ja yhden gigawatin kapasiteetista muulle merienergian tuotannolle on realistinen ja tavoitettavissa. Vastaavat tavoitteet vuodelle 2050 ovat 300 gigawattia merituulivoimaa ja 40 gigawattia muuta merienergian tuotantoa. Nykyinen merienergian tuotantokapasiteetti Euroopan unionissa on 12 gigawattia. Tavoitteen saavuttamiseksi merituulivoiman kapasiteetti tulee lähes 30-kertaistaa vuoteen 2050 mennessä, mikä vaatii jopa 800 miljardin investoinnit.

Merellä energiaa tuottavia teknologioita ovat merituulivoima, aalto- ja vuorovesienergia, kelluva aurinkosähkö sekä leväpohjaisten biopolttoaineiden valmistus. Suurin osa teknologioista on vasta kaupallistumassa, mutta kiinteillä meriperustuksilla asennettuja merituulivoimaloita on jo toiminnassa teollisen kokoluokan hankkeina. Kaupallistumisvaiheessa olevista teknologioista Suomen kannalta olennaisin on arktisiin olosuhteisiin soveltuva merituulivoima.

Työ- ja elinkeinoministeriö pitää komission antamaa merienergiastrategiaa tervetulleena. Suomessa on merkittävä merituulivoimapotentiaali ja tämä tulee voida hyödyntää osana uusiutuvan energian tuotantoa. Merialueilla Euroopassa on erilaiset olosuhteet merituulivoiman kannalta ja tähän mennessä merituulivoiman tuotanto on keskittynyt Pohjanmerelle. Suomessa merituulivoiman rakentamisen voidaan arvioida painottuvan vuoden 2030 jälkeiseen aikaan. Teknologian ja kustannustehokkuuden kehitys maatuulivoiman osalta on ollut viime vuosina nopeaa. Merituulivoimahankkeiden suunnitteluvaihe on luontaisesti pitkä ja toimet hankkeiden mahdollistamiseksi tulee aloittaa jo nyt.

Työ- ja elinkeinoministeriö kannattaa tasapuolisten toimintaedellytysten tarjoamista eri markkinatoimijoille, myös merellä. Uudet tuotantoinvestoinnit

tulisi ensisijaisesti pyrkiä toteuttamaan markkinaehtoisesti ja mahdollisten tukien tulee olla väliaikaisia ja kohdistua pääasiassa teknologian kehittämiseen. Komission ehdottamia merialueittain tehtäviä sitoumuksia uusiutuvalle energialle työ- ja elinkeinoministeriö ei kannata. On tärkeää huomioida merienergian erityispiirteet valtiontuen suuntaviivoissa, jotta merienergian kehitystä voidaan tarkoituksenmukaisella tavalla edistää ja nopeuttaa myös julkisilla varoilla. Suomessa jääolosuhteet tuovat merituulivoiman rakentamiselle ja operoinnille erityisiä haasteita ja arktinen merituulivoima tarvitsee edelleen teknologioiden kehittämistä.

Työ- ja elinkeinoministeriö kannattaa jäsenmaiden yhteistyön vahvistamista EU:n alueella. Jäsenmaiden ominaispiirteet ja kansallisesti toteutettavat hankkeet tulee kuitenkin ottaa toimita tasavertaisesti huomioon. Suomi on mukana aktiivisesti merituulivoimaan liittyvässä yhteistyössä BEMIP-aloitteen (Baltic Energy Market Interconnection Plan) puitteissa. Kahdeksan Itämeren alueen EU-jäsenmaata, Suomi mukaan lukien, allekirjoittivat syyskuussa 2020 deklaration tiiviimmästä yhteistyöstä merituulivoiman saralla.

Niin sanotut hybridihankkeet, joissa rakennettavalla sähköverkolla on kaksinainen rooli rajayhdysjohtona ja merituulivoimaloiden liittymisjohtona, on nostettu suureen rooliin strategiassa. Hybridihankkeet ovat ajankohtaisia joillekin jäsenmaille jo nyt myös Itämeren alueella ja työ- ja elinkeinoministeriö suhtautuu myönteisesti hybridihankkeiden kehittämiseen ja EU:n lainsäädäntökehityksen toimivuuden tarkasteluun näiden hankkeiden kannalta. Komission ehdottaman ”yhdenmukaisen alueellisen verkon suunnittelun ja kehittämisen” kannalta on tärkeää, että turhien kustannusten välttämiseksi verkon suunnittelu ja rakentaminen perustuvat jatkossakin verkonkäyttäjien tarpeisiin.

Outi Vilén

Erityisasiantuntija